

Vastamediat¹ houkuttelevat² lupauksella³ paljastaa⁴ vallanpitäjien⁵ valheet⁶

Gwenaëlle Bauvois ja Niko Pyrhönen – 1.4.2020

Ovatko valeuutiset⁷ oikeasti valheita? Vastamediat sanovat, että ne paljastavat totuuksia⁸.

Disinformaatio⁹ ei ole uusi asia. Nykyään sitä on helppo levittää¹⁰. Valeuutinen levittää väärää tietoa, mutta se näyttää oikealta uutiselta. Valeuutisissa kerrotaan siis disinformaatiota.

Valeuutisista puhuttiin paljon vuonna 2016, kun **Donald Trump**ista tuli USA:n presidentti. Yhden valeuutisen mukaan paavi¹¹ **Franciscus** halusi, että Donald Trumpista tulee presidentti. Nopeasti melkein miljoona ihmistä luki tämän valeuutisen. Faktantarkistajat¹² kertoivat, että

valeuutinen ei ollut totta. Vain tuhannet ihmiset lukivat heidän viestinsä.

Moni "valeuutinen" ei suoraan valehtele

Valeuutinen ei ole paras nimi, koska yleensä disinformaatio ei ole suoraan valhetta. Joskus valeuutinen voi olla huhu¹³. Joskus kaikkea tietoa ei vain kerrota. Joskus valeuutinen vertailee¹⁴

1 vasta + media. countermedia. countermedia. Vastamedia kertoo uutisia eri näkökulmasta kuin muu media. Se liikkuu muuta mediaa "vastaan", eli eri suuntaan kuin muu media.

2 houkutella. lure. locka. Yrittää saada joku tekemään jotakin.

3 lupaus (luvata). promise. löfte. Lupaus on asia, jonka joku/jokin varmasti tekee. Jos annat lupauksen, sinun täytyy tehdä se asia, jonka olet luvannut. Muuten rikot lupauksen.

4 paljastaa. reveal. avslöja. Kertoa asia, jota joku muu ei tiedä.

5 vallan + pitäjä (pitää). those in power. ngn som har makt. Ihminen tai ihmiset, joilla on valtaa. He päättävät monista asioista.

6 valhe. lie. lögn. Vale. Asia, joka ei ole totta. Kertoa valhe/vale = valehdella.

7 vale + uutinen. fake news. fejkade nyhet. Uutinen joka on valhetta, eli ei totta. Uutiset kertovat uutta tietoa jostakin.

8 totuus. truth. sanning. Asia, joka on totta, eli ei valhetta.

9 disinformaatio. disinformation. desinformation. dis=ei ja informaatio=tieto. Ei-tieto. Väärä tieto.

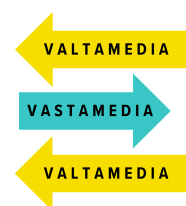
10 levittää. spread. sprida. Viedä jotakin asiaa isommalle alueelle. Jos kerrot jonkin tiedon eteenpäin, levität tietoa. Voit myös levittää voita leivän päälle.

11 paavi. pope. päve. Katolisen kirkon johtaja.

12 faktan + tarkistaja (tarkistaa). fact checker. faktagranskare. Fakta = varma, tosi tieto. Ihminen, joka tutkii, onko jokin tieto totta.

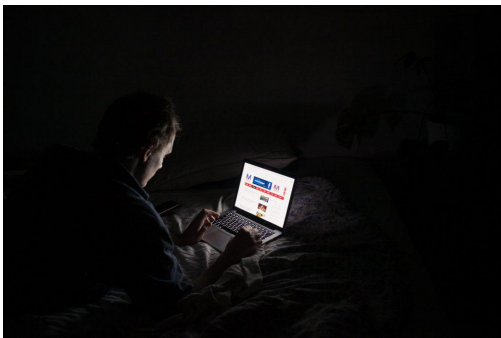
13 huhu. rumour. rykte. Tieto, joka ei ole varma. Jos kuulet huhun, et tiedä, onko se totta.

14 vertailla. compare. jämföra. Etsiä, mitä yhteistä ja mitä eroa asioilla on.

mielipidettä¹⁵ ja tutkittua tietoa, vaikka mielipiteelle ei olisi mitään perusteluja¹⁶. Joskus ihmisten mielipiteitä käytetään uutisina. Vastamedia ei siis suoraan valehtele, koska teksti voi olla tavallaan totta.

Vastamediat valitsevat uutisen valtamediasta¹⁷. Sitten ne sanovat, että uutinen on valhetta ja kirjoittavat "vaihtoehtoisen"¹⁸ selityksen. Jos vastamedia on "vaihtoehtoinen tiedon lähde"¹⁹, se selvästi vastustaa²⁰ "vallanpitäjiä". Sanomme tällaista mediaa vastamediaksi, emme vale- tai vaihtoehtomediaksi.

Vastamediat eri maissa tekevät samoja asioita

Olemme tutkineet vastamedioita esimerkiksi USA:ssa (Breitbart News) ja Suomessa (MV?!-lehti). Yleensä vastamediat kirjoittavat neljästä teemasta: 1) muuttoliike²¹, 2) ilmastonmuutos²², 3) eri alueiden

15 mieli + pide. opinion. åsikt. Sinun oma ajatuksesi jostakin asiasta.

16 perustelu. explanation. argumentation. Perustelu selittää, miksi jokin asia on sellainen kuin on.

17 valta + media. mainstream media. mainstream-medier. Vanha, perinteinen media.

18 vaihto (vaihtaa) + ehtoinen (ehto). alternative. alternativ. Toinen mahdollinen valinta.

19 lähde. source. källa. Lähde on se paikka/ihminen, jolta olet saanut tiedon. Jos luet tiedon Ylen uutisista, Yle on lähde.

20 vastustaa. be against. göra motstånd. Olla jotakin asiaa vastaan.

21 muutto (muuttaa) + liike (liikkua). migration. migration. Ihmisten muuttaminen maailmalla.

22 ilmaston + muutos (muuttua). climate change. klimatförändring. Ihminen vaikuttaa ilmastoon eli säähän maapallolla. Siksi ilmasto muuttuu nopeammin kuin aikaisemmin. Se aiheuttaa vaikeuksia.

23 suhde. relationship. relation. Tilanne esimerkiksi kahden ihmisen tai maan välillä.

24 identiteetti + politiikka. identity politics. identitetspolitik. Identiteettipolitiikassa tärkeää on se, minkälainen ihminen on. Esimerkiksi se, mikä ihmisen sukupuoli on.

väliset suhteet²³ tai 4) "identiteettipolitiikka"²⁴.

Jos valtamedia ei kirjoita näistä teemoista, vastamedia kirjoittaa. Silloin vastamedia sanoo, että valtamedia 1) ei näe, miten asiat oikeasti ovat tai 2) ei halua kertoa, miten ne ovat.

Jos vastamedian mielestä olet eri mieltä kuin he, olet samalla puolella vallanpitäjien kanssa.

Tämän takia valtamedian on vaikea tehdä faktantarkistusta. Vastamedian mielestä faktantarkistus voi jopa tarkoittaa sitä, että valtamedia tekee mitä tahansa, jotta totuus ei paljastu.

Tieto – tosi tai valheellinen – ei ole vastamedian vahvuus. Vastamedia haluaa, että myös lukija alkaa vastustaa vallanpitäjiä ja levittää vastamedian viestiä.

Muokattu Ilmiö-lehden alkuperäisestä tekstistä:

<https://ilmiomedia.fi/artikkelit/vastamediat-houkuttelevat-lupauksella-paljastaa-vallan-pitajien-valheet/>.

Teksti perustuu *Mobilizing 'the Disenfranchised' in Finland, France and the United States. Post-truth public stories in the transnational hybrid media space* -tutkimusprojektiin.

Tutkimusartikkelit: **Conspiracies beyond Fake News. Producing Reinforcement in Presidential Elections in the Transnational Hybrid Media System** ja **Politicization of migration in the countermedia style: A computational and qualitative analysis of populist discourse**

Kuvat: Pääkuva ja 2. kuva Inka Lähteenaro, Ilmiö. Tekstin 1. kuva Elijah O'Donnell (Unsplash).

Kirjoittaja

Gwenaëlle Bauvois ja Niko Pyrhönen

Gwenaëlle Bauvois on yliopistotutkija ja Niko Pyrhönen on tutkijatohtori Helsingin yliopiston Etnisten suhteiden ja nationalismin tutkimuskeskus CERENissä.

Molemmat ovat tehneet töitä näissä projekteissa: *Mobilizing 'the Disenfranchised' in Finland, France and the United States: Post-truth Public Stories in the Transnational Hybrid Media Space*, *Border crises in Two Languages* ja *Post-Truth Politics, Nationalism and the (De)Legitimation of European Integration*. Bauvois on myös mukana *The narration of the Yellow Vests 'crisis' in Finland and France* -projektissa. Twitter:

[GwenBau](#)